

**Konservavimo, restauravimo darbų
ATASKAITA**

Koplytstulpis

(unikalus objekto kodas Kultūros vertybių registre 8727)
Mickūnų k., Debeikių sen., Anykščių rajonas

Objekto savininkas
Anykščių rajono savivaldybė

J.Biliūno g. 23, LT-29111 Anykščiai Tel. (8 381) 58035,
Juridinių asmenų registras. faks. (8 381) 58088
Kodas 188774637 El. paštas info@anyksciai.lt,

Konservavimo, restauravimo darbų ataskaitą parengė polichromuoto medžio restauratorius
ekspertas Alfonsas Šiaulys kv. paž. Nr. 30, išd. 1995-03-24(2008-06-19) tel. 869936412. e.p
asdirbtuve@gmail.com

Konservavimo, restauravimo programa 2020-07-15. Nr.114-5
2020 metai 11 mėn.

I Į Alfonso Šiaulio dirbtuvė					
įstaigos, atliekančios restauravimą, pavadinimas					
skyriaus pavadinimas					

I. PAMINKLO RŪŠIS (apibrėžti sąlyginį paminklo rūšies skaičių, apibūdinti paminklą)

	1.	2.	3.	4.	5.
rūšis	Vaizduojamųjų meno paminklai	taikomosios ir dekoratyvinės dailės paminklai	archeologijos paminklai	spaudos ir rankraščių paminklai	kiti istorijos ir kultūros paminklai
paminklo pobūdis	Koplytstulpis				

III. KATALOGINIAI PAMINKLO DUOMENYS		Pastabos, patikslinimai, restauravus paminklą
Pavadinimas	Koplytstulpis	
Autorius	Nežinomas	
Sukūrimo laikas	1907 m.	1969m. restauruotas
Medžiaga, pagrindas	Medis, metalas, stiklas	
Atlikimo technika	Drožyba, staliaus darbai	
Matmenys	H 400x55x55(cm.)	

IV. RESTAURAVIMO PAGRINDAS (darbų atlikimo priežastys ir tikslas; dokumento pavadinimas)

Koplytstulpio polichrominė danga sunykusi, trupa, byra, atsisluoksniuoja nuo pagrindo. Neišlikę daugelio polichrominės dangos fragmentų Koplytstulpio mediena pažeista medienos ardytojų mikrogrybų. Yra neišlikusių drožybos, kompozicinių fragmentų.

Paminklas perduotas restauravimui 2020 m. 07 mėn. 26d.

V. PAGRINDINĖS ŽINIOS APIE PAMINKLO ISTORIJĄ, saugojimo sąlygas, ankstesnius restauravimus ir tyrimus.

Koplytstulpis stovi sodybos kieme. Šis mažosios liaudies architektūros kūrinys buvo pastatytas 1907 m., o koplytelė įstatikinta vėliau, 1969 m. restauravus koplytstulpį.

VI. PAMINKLO BŪKLĖ PRIEŠ RESTAURAVIMĄ

a) stebint vizualiai:

Koplytstulpis su Kristaus nešančio kryžių skulptūra koplytstulpis apie 4 m. aukščio, pastatytas 1907 m. Koplytelė yra ant storo medžio kamieno, viršuje apjuosta dvejais metaliniais lankais. Koplytelė kvadratinio plano, be sienų su keturiomis kolonėlėmis kampuose, iš visų pusių uždaryta įstatikintais langais, apačia apjuosta profiliuotu karnizu. Stogelis kryžminis, dengtas skarda, virš jo medinis kryželis. Koplytelėje įstatyta Kristaus, nešančio kryžių, skulptūra, kuri polichromuota. Skulptūros dažai labai nukentėję nuo atmosferos poveikio, išlikę tik fragmentiškai. Paminklo būklė bloga, atskiri jo fragmentai pažeisti mikrogrybų, pūva, ypač bloga koplytstulpio liemens būklė, vietomis matomi medžio įtrūkimai, kiaurymės (buvę paukščių lizdai). Koplytstulpį būtina restauruoti, suirusią medieną konservuoti, sutvirtinti polichrominę dangą, metalinius elementus padengti antikorozine danga atstatyti netektis.

b) remiantis laboratoriniais tyrimais:

1. Stratigrafiniais tyrimais nustatyta, kad įvairias koplytstulpio vietas dengia nuo 1 iki 3 dažų sluoksnių.

2. Pirmuosiuose dažų sluoksniuose identifikuoti šie pigmentai: Kristaus drabužis – švino surikas, kolonos apatinis karnizas – rudoji ochra, kolonos liemuo – ultramarinas, litoponas; Kristaus veidas ir rankos – švino baltasis, švino surikas, medžio anglis.
3. Pirmuosiuose dažų sluoksniuose identifikuota rišamoji medžiaga – baltyminės kilmės klijai ir aliejus.
4. Antrajame dažų sluoksnyje (Kristaus drabužis) identifikuotas švino baltojo pigmentas ir aliejinės kilmės rišamoji medžiaga.
5. Vėlyviausiame (viršutiniame) sluoksnyje rasti aliejiniai dažai ir baltas litopono pigmentas.
6. Nustatyta, kad koplytstulpis galimai pažeistas entomologinių kenkėjų, paviršiuje vegetuoja žaliadumbliai.

Stratigrafiniams ir cheminiams dažų sluoksnių tyrimams atlikti paimti 4 koplytstulpio mėginiai. Apžiūrėjus mėginius pro optinį mikroskopą nustatyta, kad Kristaus figūra buvo dažyta 3 kartus. Pirmajame dažų sluoksnyje rasta oranžinio švino (švino suriko); antrajame – balto švino (švino baltojo) ir trečiajame – balto litopono pigmentų. Pirmajame dažų sluoksnyje identifikuota baltyminės kilmės rišamoji medžiaga ir aliejus, kuris galimai persigėręs iš viršutinių sluoksnių, nes kituose dažų sluoksniuose identifikuota rišamoji medžiaga – tik aliejus. Koplytstulpio kolona galimai dažyta 2 kartus, nes kai kuriose mėginiuose rasta žydros spalvos (ultramarinas) fragmentų (galimai pirminio sluoksnio likučiai). Virš jo esančiame balkšvame sluoksnyje identifikuotas litoponas. Ant koplytstulpio apatinio karnizo aptinkamas tik vienas dažų sluoksnis. Dažyta tamsiai ruda spalva, kurioje identifikuota rudoji ochra, o rišamoji medžiaga – aliejus.

Biologinė analizė

2020 m. birželio mėn. atvežtas medienos mėginys iš koplytstulpio, esančio Mickūnų km., Debeikių sen., Anykščių raj. Mėginio išorė padengta žalios spalvos apnašomis, taip pat Atvežtas mėginys – minkštas, sutrūnijęs. Galimai pažeistas entomologinių kenkėjų. Apžiūrėjus mėginį mikroskopu, nustatyta, kad paviršiuje vegetuoja žaliadumbliai, tai plonos žalių ar juosvų atspalvių apnašos, susidarančios labai drėgnose objekto vietose arba šešėlinėje jo pusėje, pavyzdžiui, ant šiaurinių sienų, pamatų. Pagrindinės sąlygos jų atsiradimui ir gyvimui yra šviesa, drėgna aplinka ir vanduo, neorganinės medžiagos. Dumbliai prisitaiko prie įvairių aplinkos sąlygų: esant sausrui, sulėtina savo apykaitą, pasidaro net juodi. Kai sąlygos pagerėja, jie vėl atgyja ir atnaujina savo aktyvią veiklą. Didelės žalos dumbliai nepadaro, bet jų atsiradimas rodo, kad objektas prastai prižiūrimas – kaupiasi drėgmė, objekto paviršius atrodo nešvarus ir netvarkingas, taip pat dumbliai išskiria organines rūgštis, dėl ko mechaninės medienos savybės silpnėja, gali įsimesti puvinys.

c) bendros išvados apie paminklo būklę:

Koplytstulpio polichromija atlikta aliejiniais dažais, polichrominė danga sunykusi, trupa, byra, atsisluoksniuojama nuo pagrindo. Neišlikę polichrominės dangos daugelio fragmentų Koplytstulpio mediena pažeista medienos ardytojų mikrogrybų. Yra neišlikusių drožybos, kompozicinių fragmentų. Medienos atskiri fragmentai patręšę. Medienoje yra daug gilių, plačių įskilimų–plyšių. Koplytstulpio paviršius pasidengęs dulkėmis, nešvarumais.

VII. RESTAURAVIMO DARBŲ PROGRAMA IR JOS PAGRINDIMAS

Programa sudaryta remiantis restauravimo užduotimi, priimta Restauravimo tarybos posėdyje:

2020 m. 07 mėn. 15 d. . Nr. 114-5

a) Ypatingos sąlygos:

Ypatingų sąlygų nėra.

VIII. RESTAURAVIMO PROGRAMOS PAKEITIMAI IR JŲ PAGRINDIMAS

Restauravimo darbų programos pakeitimų nėra.

IX. RESTAURAVIMO DARBŲ EIGA

Eil. Nr.	Darbų eigos aprašymas, nurodant restauravimo metodą, technologiją, receptūrą, medžiagas bei instrumentus, panaudotas iliustracijas	Darbų pradžios ir pabaigos datos.
1	2	3
1	Atlikta fotofiksacija prieš konseravimą-resauravimą, konservavimo-resauravimo metu ir baigus konservavimo-resauravimo darbus.	2020.07.21 - 10.28
2	Koplytstulpis išmontuotas naudojant mechanines priemones, išmontuotos išlaisvėjusios kompozicijos detalės, metaliniai elementai.	2020.07.21 - 07.25
3	Nešvarumų sankaupos esančios medienos plyšiuose, ertmėse pašalintos. (naudoti šiurkštūs šeriniai šepetėliai, gremžtukai, dulkių siurblys).	2020.07.25 - 08.01
4	Neautentiškas dažas pašalintas mechaniškai (skalpelio). Prieš šalinant danga suminkšinta etilo alkoholio kompresais.	2020.08.01 - 08.25
5	Neišlikę koplytstulpio fragmentai, kompoziciniai elementai atkurti, išdrožti pagal išlikusias analogijas.	2020.08.25 - 09.08
6	Koplytstulpio kompozicija antiseptikuota preparatu „asepas 2“ (bespalviu tirpalu) ir apdorota insekticidu „Hylotox plus“.(suvilgytas paviršius, į kirvarpų skylutes, plyšius medienoje švirkštu įvestas antiseptikas).	2020.09.08 - 09.10
7	Suirusi mediena ir išlikusi autentiška polichrominė danga sutvirtinta (pristotinta) polimerine medžiaga Paraloid B-82, 3% etilo alkoholyje.	2020.09.10 – 09.25
8	Plyšiai medienoje ir kirvarpų skylutės užtaisytos polimerinės medžiagos Paraloid B-82 20% etilo alkoholyje ir medžio miltų mišiniu iki reikiamos konsistencijos	2020 09 25 – 10 05
9	Koplytstulpio kompozicijos atsipalaidavusios detalės, atkurti fragmentai, kompoziciniai elementai sujungti mediniais kaišteliais ir suklijuoti polimeru Paraloid B-82 30% etilo alkoholyje.	2020 10 05– 10 10
10	Polichromijos grunto netektys atstatytos gruntu: 8% odos klijai distiliuotam vandenyje, antiseptikas „P3 triguart“ 5% nuo sausų klijų kiekio. Kreida iki reikiamos konsistencijos.	2020 10 10– 10 15
11	Koplytstulpio kompozicijos atkurti elementai ir restauracinis gruntas tonuoti aliejiniais dažais pagal autentiškas polichrominės dangos spalvas.	2020 10 15– 10 20
12	Koplytstulpio kompozicijos metaliniai konstrukciniai elementai padengti bitumine antikorozine danga. “alpina”(Prieš tai metaliniu šepetėliu ir gremžtukais nuo paviršiaus buvo pašalintos rūdžių sankaupos).	2020 10 20– 10 25
13	Koplytstulpio nedažyti elementai padengti apsaugine drėgmei	2020 10 25– 10 28

	atsparia linų aliejaus ir medienos sākų pagrindu pagaminta danga “ekotep”. <i>Medžio impregnantas lauko darbams</i> <i>EKOTEP yra pagamintas iš natūralių žaliavų laikantis Skandinavų gamybos technologijų ir yra visiškai natūralus bei ekologiškas produktas. Impregnantas išryškina medienos faktūrą, apsaugo nuo šalutinio aplinkos poveikio ir ultravioletinių spindulių. Šis produktas gaminamas trijų rūšių: lauko darbams, valtims ir terasoms. Visi šie impregnantai suteikia medienai sodrumo, išskirtinumo ir natūralumo įspūdį.</i> Paskirtis <i>Medžio impregnantas lauko darbams. Jis naudojamas rąstiniams namams, namų fasadų apdailai, langams, durims, mediniams lauko baldams, mediniams stogams, terasoms ir valtims impregnuoti.</i> NAUDOJIMO INSTRUKCIJA <i>Apdorojama mediena turi būti sausa ir švari (nuvalytos dulkės, nešvarumai ir kt.).</i> <i>Prieš dažymą impregnantą gerai išmaišyti! Impregnantas paruoštas naudoti, jo skiesti nereikia. Paviršius įsotinamas impregnantu (įmirkant arba tepant teptuku) 2-3 kartus. Dažykite tolygiu sluoksniu per visą len</i> <i>tos ilgį, kad nesimatytų sujungimų. Antrą sluoksnį dažyti galima visiškai susigėrus pirmam sluoksniui. Kai mediena prisotinta, atsiradusį perteklių nuvalyti įtrinant. Rekomenduojamas didžiausias medienos drėgnis 15 %, santykinis oro drėgnis 80 %.Tepant vengti tiesioginių saulės spindulių.</i> <i>Dėmesio! Būtinai kruopštus impregnanto išmaišymas netgi darbo eigoje.</i> <i>Po metų pertraukos medieną rekomenduojama impregnuoti trečią kartą.</i> DŽIOVINIMAS <i>2-5h.. Džiūvimo trukmė priklauso nuo oro temperatūros .</i> SUDĖTIS <i>Augalinės kilmės derva, saku terpentinas, medžio derva, kietikliai, pigmentai kiti reikalingi priedai .(Priedų gamintojas neatskleidžia)</i>	
14	Koplytstulpis sumontuotas jo buvimo vietoje: stiebas pakeltas nuo žemės paviršiaus ant metalinių strypų apie 20 cm., kad mediena neturėtų tiesioginio sąlyčio su žeme ir nedrėktų.	2020 10 28– 10 29
15	Po apačia, koplytstulpis aptaisytas 10 – 15 cm. skersmens lauko akmenimis.	2020 10 30

RESTAURUOTO PAMINKLO BŪKLĒS STEBĒJIMAI

apžiūros data	paminklo būklė	vardas, pavardė, pareigos

Bendras vaizdas prieš restauravimą

Bendras vaizdas išmontuojant koplytstulpį

Bendras vaizdas išmontuojant koplytstulpį

Fragmentai prieš restauravimą

Išpuvusi koplytstulpio apačia

Išpuvusi koplytstulpio apačia

Išpuvusi koplytstulpio apačia

Puvinio pašalinimas

Puvinio užtaisymas

Supuvusių elementų atkūrimas

Netekčių atstatymas

Sunykusių elementų atkūrimas

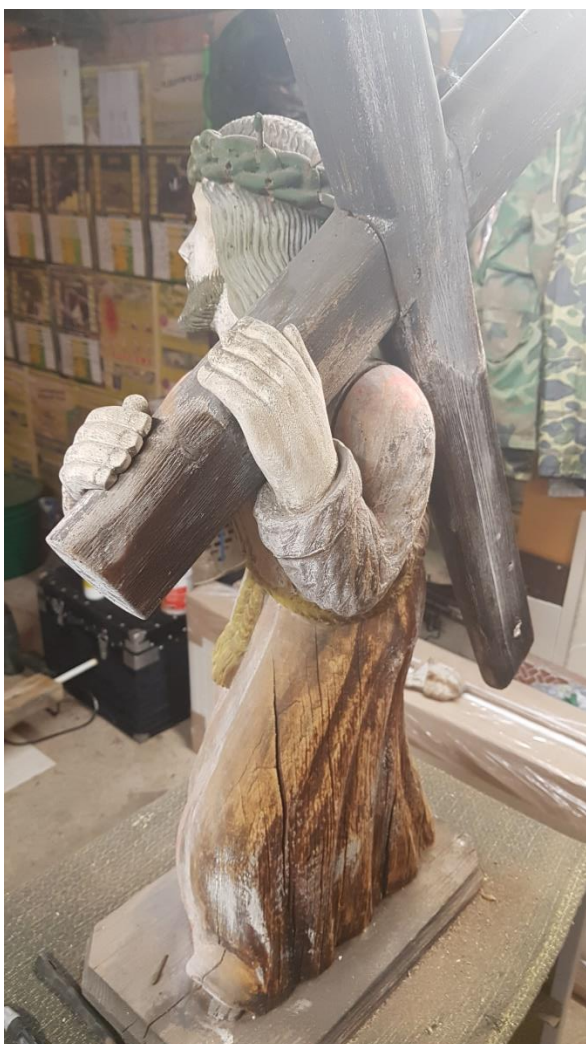
Sunykusių elementų atkūrimas

Supuvę elementai

Supuvusių elementų atkūrimas

Kristaus skulptūrēlē konservavimo metu

Koplytėlės supuvusios konstrukcijos atkūrimas

Supuvės koplytėlės langas

Supuvusio koplytėlės lango atkūrimas

Koplytstulpis po restauravimo

P. ALFONSAS ŠIAULYS
YRA POLICHROMUOTOS MEDINĖS SKULTŪROS
KONSERVATORIUS-RESTAURATORIUS.
MR (S) ALFONSAS ŠIAULYS
IS QUALIFIED AS POLYCHROMED
RESTORER OF THE WOOD SCULPTURE
CATEGORY.

Asmens parašas/Signature of bearer
1995 M. KOVO 24 D.
Išdavimo data/Date of issue

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 1997.12.09 M.

PROT. NR. 9/28 NUTARIMU

P. A. ŠIAULIUI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIA

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2002

M. GRUODŽIO 31 D.

S. ŠALTENIS

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 1992.12.09 M.

PROT. NR. 1579/61 NUTARIMU

P. A. ŠIAULIUI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIA

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 1997

M. GRUODŽIO 9 D.

Ministras/Minister

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2003.06.12 M.

PROT. NR. 27/46 NUTARIMU

P. A. ŠIAULIUI

PRIPAŽINTA (S) AUKŠČIAUSIA

(POLICHROMUOTOS MEDIS)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI 2008

M. RUGŠČIO 30 D.

S. ŽALYTIS

Ministras/Minister

N. RAUCKIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS 2008.06.19 M.

PROT. NR. 35/54 NUTARIMU

P. A. ŠIAULIUI

PRIPAŽINTA (S) EKSPERTO

(POLICHROMUOTOS MEDŽIO)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI

M. NETERMINUOTA D.

J. JUČAS

Ministras/Minister

Z. ŠLIOGERIENE

Komisijos pirmininkas

ATŽYMA APIE KVALIFIKACIJOS
SUTEIKIMĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS VER-
TYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO

KOMISIJOS M.

NUTARIMU

P.

PRIPAŽINTA (S)

KVALIFIKACIJA, GALIOJANTI IKI

M. D.

Ministras/Minister

Komisijos pirmininkas

XI. ATLIKTŲ DARBŲ REZULTATAI (restauruoto paminklo techninės būklės ir išorės pakitimų aprašymas, atributikos patikslinimas ir kt.)

Koplytstulpio mediena sutvirtėjusi, atkurti supuvę fragmentai, drožiniai. Atkurtos trūkstamos detalės sumontuotos, konstrukcijos stabilizuotos. Atsipalaidavusios kompozicinės detalės sumontuotos. Atkurta polichrominė danga. Koplytstulpis atgavo autentišką vaizdą.

Darbų vadovas.....

XII. RESTAURAVIMO TARYBOS IŠVADA
posėdžio protokolas Nr....

XIII. PAMINKLO SAUGOJIMO SĄLYGOS (rekomendacijos)

Koplytstulpį valyti nuo dulkių sausu šepetėliu, dulkių siurbliu. Pastebėjus objekto vizualius pokyčius arba kilus kitiems neaiškumams, dėl iškilusių klausimų konsultuotis su kvalifikuotais restauratoriais.

XIV. PRIEDAI (ilustracijos, aktai, schemos ir kt.)

1. Laboratoriniai tyrimai
2. Paminklo restauravimo programa
3. Fotonuotraukos prieš restauravimą, restauravimo metu ir po restauravimo.
4. Kvalifikacijos pažymėjimas

Paminklas perduotas	Mickūnų k., Debeikių sen., Anykščių rajonas organizacijos pavadinimas 2020 m. spalio 22 d.
Pasas perduotas	J.Biliūno g. 23, LT-29111 Anykščių rajono savivaldybei 2020 m. spalio 22 d. organizacijos pavadinimas

DARBŲ VYKDYTOJAI:

Organizacijos vadovas Alfonsas Šiaulyš

Darbų vadovas Alfonsas Šiaulyš, restauratorius ekspertas.

Restauratoriai ir kiti vykdytojai
restauratoriai: Alfonsas Šiaulyš
Robertas Matiukas.

RESTAURAVIMO TARYBOS PROTOKOLAS

2020-11-26 d. Nr. 114-91
Vilnius

Posėdžio pradžia – 10:15 val.
Posėdžio pabaiga – 10:30 val.
Posėdžio pirmininkė – Vita Blažiūnienė
Posėdžio sekretorius – Gintaras Ivanavičius

DALYVAVO:

Restauravimo tarybos nariai: Rimvydas Derkintis, Robertas Švelnikas, Neringa Šarkauskaitė-Šimkuvienė, Aelita Bielinytė, Elena Kazlauskaitė, Rūta Glinskytė-Kavaliauskienė, Jurga Bagzdevičienė, Indrė Valkiūnienė, Regimanta Stankevičienė.

Kviestieji asmenys: polichromuoto medžio restauratorius ekspertas Alfonsas Šiaulys.

DARBOTVARKĖ:

Koplytstulpio (unikalus kodas kultūros vertybių registre (toliau – u. k.) 8727) tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų ataskaitos (toliau – Ataskaita) svarstymas ir darbų priėmimas.

Ataskaitos rengėjas: polichromuoto medžio restauratorius ekspertas Alfonsas Šiaulys, kvalifikacijos paž. Nr. 30, išd. 1995-03-24 (2008-06-19).

SVARSTYTA:

Restauravimo taryba (toliau – Taryba) susipažino su pateikta ir pagal Tarybos 2020-11-05 protokole Nr. 114-81 nurodytas pastabas patikslinta Ataskaita. Taryba pažymi, kad Ataskaita parengta ir darbai atlikti tinkamai, vadovaujantis Kilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo, konservavimo ir restauravimo tvarkos aprašo reikalavimais.

Taryba pažymi, kad dėl esamos Covid – 19 situacijos ir įvesto karantino Taryba negali vykdyti objektus priimti atliktų tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų, todėl atliktų tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų priėmimai šiuo metu vykdomi nuotoliniu būdu.

NUTARTA:

Taryba nutarė, kad Ataskaita parengta ir Koplytstulpio (u. k. 8727) konservavimo ir restauravimo darbai atlikti tinkamai.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, Taryba priima Koplytstulpio (u. k. 8727) konservavimo ir restauravimo darbus

Restauravimo tarybos pirmininkė

Vita Blažiūnienė

Restauravimo tarybos sekretorius

Gintaras Ivanavičius